

قۇتۇم لەپى ھىكەن تىانشان

کوکتہم مهرہ کھسی کہ زندہ قار - موڑ سا پا حاتی جاندائیں، قویٹھ مهرہ کھلک لہپ ہستی

سەلەسپ "عېر بەلەدھۇ، عېر جولدى" جو عاري ساپالى بىرگە قۇرۇدۇ بلگە- رىلەتىپ، الەمدىك دامۇ باستاماسى مەن الەمدىك حاۋىپسىز دىك باستاماسنا قولداۋ كورسەتىپ ئارى ات سالىسىپ، جۇڭگۇ جاقپەن جۇڭگۇ - لاتن اھەرى- كاسى جانە كارايىب لەدھرى تاعدرى- لاس ورتاق تۇلاعىسن قول وستامسا قوردى.

باشى 1 - بەتتە) شى جىنىيەك بىلەي دەپ باسا دا- ي: جۇڭگۇ جاق لاتن اھەرىكا- نە كارايىب ئۆگۈرن ئېر تۇلۇعا- ئۇ اياق السىن باستان - اياق ب، لاتن اھەرىكاسى جانە كارايىب ي ورتاق تۇلاعىسمەن قارىم -قا- تى دامىتۇغا و سەلەدھۇ ئەمان ، لاتن اھەرىكاسى جانە كارايىب

شی جینپیلک بلای ده پاسا دا.
رپته‌دی: که زه کنه دوئیه چۈزى جاڭا
اۋمالى - تو كېلەي وزگەرسى مەزگىلەنە
ۇقتى، نىتىماقلى، سەلبەستىكتى كۇ-
شەيتىكەندە عانى سايىسقا بىرگە تونەپ
بەرۋەگە، ۋاقتىق قىسىندىقلى بىرگە
جەڭۈگە بولادى. جۇڭگو جاق لاتىن
امەرىيەكاسى جانە كارايب ھەلدەرىمەن
ۇزدىكسىز ئۆزرا كومەك كورسەتپ،
قول ۇستاسا بىرگە ملگەريلەپ، بەيىتە-
شىلىك، دامۇ، ادىلىدىك، تۇراشىلىدىق،
دەمەكراپىتى، ھەركىندىك سىندى بۇكىل
ادامزاتىلىڭ ورتاق قۇنۇن اسقاقاتتىپ،
دۇئىيە چۈزىنىڭ بەيىتىشلىگى مەن
دامۇن جەبىپ، ادامزاتىلىڭ تاعدرلاس
ورتاق تۇلعاپنىن قۇرۇۋدى ملگەريلە-
تىپ، انساۇرلەم كوركەم بولاشاقتى
بىرگە اشۇدى قالايدى.

کەرپىش توسىلدى، اۋن زۇ قۇبىرى
مەن لاس زۇ قۇبىرى، كەڭ جولاقتى
تۇر، توپەن جىلىنى پارى سياقتىلار تۇ-
گەلدەي ورناتىلدى. كىلتىنغان كۇنى
عېرى ئۇيلى جان جاڭا ئۇيگە كوشىپ
كەن ئاك“

پارتیا مهن و کمدهتنیک قامقور لعی
قسستاق تۇرعنىدارنىڭ اۇمل - قىستاقتى
گۈلدەندىرۇ جولىنىدا وەتلىس جاساۋ نە-
تاسى مهن ارىنن تاسقىنداتى - قىستاق
”كى كومىيەتنىڭ“ جەتەكشىلگىننە
قسستاقتا سەلبەستىك كۈپەرائىيۇ قۇردى-
لېپ، شارۋالار ھەستىك جەردى
شوعىلى اينالىمغا سالپ، اۋلا شارۋا-
شىلەعن دامىتپ، شارۋالار شاتىتى
ساياجاين اشتى ... 2022 - جىلى
قسستاق كۆللەكتىيەننىڭ كىرسى 2
مىلييون 450 مىڭ يۈانغا جەتتى،
قسستاق تۇرعنىدارنىڭ جان باسىندىق
كىرسى 23 مىڭ 600 يۈان بولدى.
ايۇشى بىللىي دەدى: بىللى
قسستاق پارتىيا ياخچىكاسى سەلبەستىك
كۈپەرائىوپىن باستاماشلىدقېن قۇرۇ
ابزىزلىكىن توولق ساۋالەندىرپ،
قسستاق تۇرعنىدارنىڭ كىرسىن جاڭا
ساتىعا كەتە، و گە قە لىشىنادى.

ئىمىسى توپىدى، و مەدەدەتىي
ئى جىڭ اوۇدانىنداي اپاتقاڭاڭ
شىرعان قىستاق بولدى. اپاتنان
ى 6 - كۇنەن باستاپ ئۇلاندىندا-
مىستاعىي جەر سلكىنىسىنە ئۆزىم-
ييقۇت ئۇي سالا باستادى؛ 80 -
قسستاق تۇرعنىدارى تەكسىس جاڭا
كوشىپ كردى؛ سودان كەيىن
نا 1900 شارشى مەترلىك مادەن-
ى، سالىنپ، جول شرراعى ور-
ى، كورىنس اعاشتارى و تىرەن-
د، 28 مىڭ شارشى مەترلىك مال
تىن قورا جاڭادان سالىنى ...
ما. سوپىلبات قىستاقتاعى جەر سل-
ىنە ئۆزىمدى بەيقۇت ئۇيدىڭ
ھەنە ئۆزىمدى العان قىستاق تۇر-
دە ئۆزىمدى ئۆزىمدى ئۆزىمدى
ول مىكە ئىپ بىللىي دەدى:
مەت بىزگە تەگىن ئۇي سالپ
نى، ئۇيدىڭ و لەگىسىن كۈپىشلىك
ما سالپ تائىددادى. و ئىگە جىلتىر
ما حايسىلىپ، مەدەنلىك تاسى
، حايسىلىپ، مەدەنلىك تاسى

لەس ارتى، وزىندىك قۇنى نە-
قازىزگى تائىدا يېڭىسار اوغانىندا
1400 دەن استام ولشەمدى جىلىجاي
سالىندى، جىلىجاي كوكۇنس كولەم-
نىڭ وۇزدىكسىز ارتۇندا ساي، يېڭى-
سار اوغانى قۇريللىك كوكۇنس
كاسپ سالاسى شوغرلى وڭىرگە
كۆز تاستاپ.

باریپ کورکه مددگنه عاتقى بولدىم، كەرە
مەت ھەمن . 1 - ايدىڭ 23 - كۇنى كەشتە
عېشان اوۋدانىنىڭ تۇرىنى ئازىنگۈل الم و تبا-
سىنداعلارمەن بىرگە ئېشان اوۋدانى قۇمتاڭ
قۇمدى ئۇشول ايگىلى كورننس و گىرىنە
كەلب شام سالاتاناتقىن تاماشا لادى، دەلەن
شام، جۇلدۇز شام سياقتلار قۇمدى ئۇشولدى
الۋان تۈشكە بويادى. "كۇندىز كونىكى
تەۋىپ، كەشتە شام تاماشا لادى، قۇمدى
شولدە مەرەكە و تكسىز دە دۆماندى" ، -
دەدى وسى كورننس ۋەگىرى بازار تىجارت
ئۇلۇمىنىڭ باستىعى حى حايىشىا.
تىيانشان تەھەر كورننس ۋەگىرى .
تاعالىق قىستامى 8 جەرددەن جاساندى مۇز
ءالىزىن جاسادى، كۇندىز قىراۋ شالغان
اھاشتاردىڭ كوركى كوز تارتسا، كەشتە
الۋان ئۇتۇرلى ساۋىلە شاشىپ تۇرادى. وسى
كورننس ۋەگىرىنىڭ بىس دىرەكتورى
حوققىلىانشىن بىلاي دەدى: "بىزدە شىراق
سالاتاناتى بار بولىپ قاناق قويمىي، تاعى
قاردا ات ئىمنۇ، موتۇرلى پاراشوتىپەن جەر
باۋەرلاي وۇش سياقتى جاڭما تۇرلەردى دە
قوستىق. وسى بىرنەشە كۇندىز ئار كۇنگى
سياحاتشى 3000 ادامىنان اسىپ، تۇنەيتىن
سياحاتسلار ايتارلىقتايى كوبىديي".
اڭقا مۇنم لار مۇندىقەم ادەن بىت

سیستمی در - مور پیمنتارک سیستمی
زرادی. شینجناچ باع اشن کولی سایحات

ستنگ ورنیباسار باستئعی ساۋ جىھۇي
بىلايى دەدى: 2022 - 2023 - جىلىعى
قار - مۇز ماۋسىمى ئىدال "قىسىقى ولىمپىا-
دان كەينىڭى شاق" پەن نىنەتتەن ساققاتۇ-
ساياساتىن ساپاپالانىدرۇ دىلگى تىيمىدىلىرى
قاپاتتاسقان كەزگە ئۆزرا كەلدى، سرتتادى-
لار اۋىلغا ورالىپ، وگىتۇستىك پەن سول-
تۇستىك ارالاسا كوكىتمە مەرەكەسلىنىنى
دى، قار - مۇزدىڭ قىزىعى كوبىيىدى،
ءۇيى شىمەن ساياحتا تىققان مەرەكەللىك
كورىنس جارىققا شىقىتى، شىنجىاڭنىڭ
كوكىتمە مەرەكەسلىنىڭ كەزىنەندە ئەنەن
تاپسەرسى ئۆردىكىسىز ارتقى، ساياحتاشىلار
كوبىيىدى، قويۇم مەرەكەللىك لەپ ھىستى.

راقتاتانا شهدي. ول اسقان هتي وُناتپ جهيدى، حوغونى جاقسى كورهدي. كوكتهم مەرەكىسىنەدە ول بالا - شاعاسىن ھېتىپ كەلىپ قۇتى بولسىن ايتادى...” الى دانىيەدىڭ قىزىعەۋشىلىقۇن كىدرەمەي ايتى. شىنجىياڭ دانىيەگە ارمائىن جۈزەگە اسراتىن ساحنا ازىزلىدە، شارۋااشلىق قۇرۇچىلىقۇندا نىقلالاستى دا اق كۆئىل شىنجىياڭدىقتار وغان كومەكتەسىپ كەلدى، دانىي وسى جەردى بارغان سايىن وُناتپ قالدى. بىول دا ونىڭ شىنجىياڭدا ھىكىنىشى كاسىسى: دامىتەندا سەھىنە سلاادى.. كەين ئېرىن جىلعا تايياۋ ۋاقت كىشىن مەن الى ھەكھۇي قايىسىنىڭ لى بوساي قالسا بولغانى، دانىيگە كۆ- كەنھىسىپ جەر بىزدەدى ئارى ونمەدەرن ن - جاققا جالپلاسەتردى. شەخزى قالا يۇنىن توڭىرەكتەگى تۋان - الادىدارعا، سوڭىندا ساۋانغا باردى، ھەكھۇي دەمما- س ۋاقتىتارنىڭ بارلەعن دانىيەگە ارنادى. بىر ئاتۇرى ئەيلەسىمىدى جەر كەزىتكى، ل جەر تاس جولغا جاققىن، ونمەدەردى سىمالداۋغا قولايلى، - دەدى الى. ئەتا.. حاينىدا كەددە، گىڭە ھېش ئاغىن

نئك اسا کورىكتى قىسى کورىنىستەرى
جانە بەيزاتىق مادەنېيت، سالت - سانا ما-
دەنېتىن سەزىنۇ قىمىلدارى دا كوبىتەگەن
سایاھاتىنى باۋزادى.

قسقى قاناس قوم كورىنسس ئۆڭىرىد-
نئك كوز تارقاتىن كورىكم كورىنىسى، تاعى
ئۇرۇلى - ئۇنىتى سالت - سانا قىمىلدارى
بەيچىدىك سایاھاتشى لين روۋىندى
”قایتپايدى جاتىپ كەلەر جولى وسى اراغا
تاعى سایاھاتتاي كەلۋ جونىندا جوسپار جا-
ساۋۇعا قىزىقىرىدى“، ونىڭ دوستان شەنگەبە-
رىنە جولىداعان قالىڭ ورماندى اراڭا،
قارلى القاپتان نەندىي ئۇتو، قارلى دالادا
ات شاپتىرىۋ، بايرىعى تەرى شاڭىعەمن جا-
رسقا ئۇنىش سیاقتى بەينەكەسکىنەرى دە
كوبىتەگەن دوستانىن باۋراپ، ولار ئۇرىمە
قۇرماپ كەلۋىدى ويلايتىندىقتارىن ايتىپ
لەبىز قالىرىدى. كوكىتم مەرەكەسسى دەمما-
لسىندا وسى كورىنسس ئۆڭىرىنىڭ كۇنىنى
قابىلداعان سایاھاتشىسى 1500 ادامانان
(رەت) اسىپ، سايىكەس مەزگىلدەگىدەن
ارتۇر مولشەرى 30% تەن جووارى بولدى،
شىنجىڭ سرتىنان كەلگەن سایاھاتشىلار-
دىڭ ئۇسى تىپتەن جووارى بولدى.
سالت - سانا مادەنېيت قىمىلدارى
قار - هۇز سایاھاتنا قويۇم مەرەكەللىك لەپ
وُستەپ، جەتكە ادامعا ارنىپ بۇيىرتو سایا-
ھاتشىلاردىڭ قاجەتنى ونان ارى قاناعتاتاز-
دىرى 1 ئۇنىتى . 1 - ايدىڭ 24 - كۇنى موڭ-
ھۇلکۈرە اوغانى تۇلپار مادەنېيت باقشاشى
كورىنسس وڭىرىنە دەلە قازاق اۇتونۇميالى
وپلىسىنىڭ فوتوكرافى چىن جىهە مەن فوتۇ
اوھەسکەرلەرى ”تۇلپارەمن قاردا جۇيىتكۈدى“
بىرگە كورىنسكە ئۇتسىرىدى، بۇل ولارعا
ارنالىپ بۇيىرتلەغان وين ئۇمىسى بولاتىن.
جەممەندىي اوغانى ساحارا قوي تاسى، توستى
اوھەلىنىڭ ات ونەرى بازاسى سیاقتى جەر-
لەرددە سانشى سیاقتى جەرلەرددەن كەلگەن
شىنجىڭ ئىشى - سرتىندىاعى سایاھاتشىلار-
غا 3 مایدان ارناؤلى بۇيىرتلەغان ات ونە-
رى سالت - سانا ويندارىن قويىپ بەردى.

بىسى 1 - بەتنە)
وسى 2 كۇنۇدە شىنجىڭ جىبىك
جولى حالقارالق دەمالىس اۇماعىنا تىياۋا
جەردەگى بايىۇن حالقارالق شاڭىعى الائىن-
دا جاتىققىرۇشى جەتسپىيە قالدى 210
شاڭىعى جاتىققىرۇشىنىڭ ۴ار كۇنۇكى جاتى-
تىققىرۇ ۋاقتى تۈگەل 7 - 7 ساعات. وسى
شاڭىعى الائىنىڭ باس جاتىققىرۇشىسى
شۇي شىۋچانىڭ كوكىتم مەرەكەسسى كەزىن-
دەگى جاتىققىرۇ ۋاقتىنَا سوناۋ ئېر ايدىڭ
الدىندا - اق تاپسېرسىس بەرلىپ بولغان
كەن، ”شاڭىعى سپورتىنا اوھەستەنەتنىن اداھ-
دار كوبىيەپ، جۇرتىنىڭ حاۋپىسىزدىك جانە
كاسپىتىنەن تانىمى دا اناعۇر لىم كۇشەيدى،
شاڭىعى تەۋپ قانَا قويمىي، ونى ويداعىدى
يىگەرۇ كەرەك“، - دەدى ولى.

جالدامالى وۇشاق، ارناؤلى پويەز
شاڭىعى اوھەسکەرلەرى مەن ئۇلىپا فاردىڭ ارا-
سن جاقىنداتى. التاي ايماققى مادەنېيت،
دەنە تاربىيە، راديو - ئەلەۋىزىيا جانە سایا-
حات مەكەمەسى سایاھات ئۇلەمىنىڭ جاۋاپ-
تىسى لۇ جىنىلىك بىلاي دەدى: ”1 - ايدىڭ
23 - كۇنى بەيچىدىك، شاڭىحالىق،
كۆڭلۈچۈلەق جانە شىنجىندىق 570 تەن
استام شاڭىعى اوھەسکەرلىي ارنالىي بۇيىرتلەغان
وۇشاق كەزگەمەن ئەنلىق ئەنلىق، قاتىناس-
نىڭ قولايلى بولۇرى ولاردى قار - مۇزبىن
جاقىنداتا ئۇنىتى“. سول كۇنى بۇرشنىن
جىشكەلەڭ حالقارالق شاڭىعى تەبۇ،
دەمالۇ اۇماغىندىاعى 103 شاڭىعى جولى تولق
اشىلدى، شاڭىعى تەبۇشلەر 1500 دەن استى.
وسى دەمالىس اۇماغى تاعى شاڭىعى
اوھەسکەرلەرىنە 福 ۱۴ار بىن تارتاۋ ھتۇ،
بىزگى تىلەك بەينەكەسکىن ئۇسۇرۇ،
سېلىقىنى قاعاز سۈرەتلىپ شاڭىعى بەلەتنى
بەرۇ سیاقتى قىمىلداردى دايىندادى.

كوكىتم مەرەكەسسى دەمالىسىنىڭ الـ
دىڭىعى 3 كۇنىنىدە بۇكل شىنجىغاڭىدەن 55
دارەجەلى شاڭىعى الائىدارىندا ادام سانى بىل-
ترىعى سول تۇستاعىدان 9% ارتىتى، سونە-
مەن بىرگە ۱۴ار قايىسى كورىنسس وڭىرلەردد-